

Rätten till anonymitet är inte självklar

Högsta domstolen stoppar polisen från att göra en husrannsakan hos Aftonbladet.

Ett välkommet beslut.

Kanske bör domstolarna i framtiden ges möjlighet att ålägga medier att lämna ut material som rensats från uppgifter som kan identifiera uppgiftslämnaren, skriver yttrandefrihetsexperten Nils Funcke.

Slarviga publiceringar, efterforskande myndigheter, repressalier mot uppgiftslämnare, illusionsartade visseblåsarsystem...

Om inte Högsta domstolen satt klackarna i backen hade det till listan kunnat läggas husrannsakan.

Högsta domstolen upphävde i dag tingsrätten och hovrättens beslut att polisen skulle få göra husrannsakan på Aftonbladet i jakten på den digitala och omaskade versionen av en bild på två personer misstänkta för grovt rån. Då hade uppgiftslämnarens identitet kunnat avslöjas.

Rätten för meddelare att vara anonyma är central för yttrandefriheten. Tanken är att den bara ska få vika vid mycket allvarliga situationer där människors liv eller stora materiella värden hotas.

Aftonbladet försvarade anonymitetsrätten genom att inte acceptera underrätternas beslut om husrannsakan. Heders åt chefredaktören Jan Helin och tidningen.

Domstolarna har att göra avvägningen mellan meddelarfriheten och intresset att brott klaras upp. Publicister har en likartad avvägning att göra, hur skydda uppgiftslämnare men inte brottslingar?

Efter den principiella framgången i HD bör Jan Helin överväga att buda över en omaskad pappersutskrift av bilden på de misstänkta till polisen. Källan röjs inte men brottsutredningen leds sannolikt framåt. Jag har svårt att se att det skulle försvaga tilltron till mediernas förmåga att skydda sina källor. Sannolikt skulle det i stället öka trovärdigheten.

Rätten att publicera eller lämna uppgifter för publicering under bevarad anonymitet har en lång tradition i Sverige. Den gäller i stort som smått, omfattar låg som hög och ses som en pysventil för att uppgifter som någon vill hålla dolda ska komma i dagern.

Men den är inte självklar. Efter att HD avstyrat en husrannsakan på ett grundlagsskyddat medieföretag finns det anledning att påminna om IB-affären 1973. Då bar allvarsamma säkerhetspoliser med hattbrättet nedvikt i pannan ut säck efter säck med material från Folket i Bilds redaktion.

Då trixade åklagaren (JK) med grundlagen. Journalisterna och källan dömdes för spioneri. Det rundningsmärket har lagstiftaren undanröjt. Nu finns anledning för riksdagen att på HD:s uppmaning se över bestämmelserna. Kanske bör domstolarna ges möjlighet att som alternativ till husrannsakan kunna ålägga ett massmedium att lämna ut material som rensats från uppgifter som kan identifiera uppgiftslämnaren.

Nils Funcke, yttrandefrihetsexpert

Av Debatt

debatt@expressen.se

Publicerad 18 aug 2015 16:31

Adress till denna artikel: